

Л.Ю. Кравчук
Житомирський державний університет
імені Івана Франка
Науковий керівник: канд. філол. наук,
доцент І. М. Рудик

Функціонування колоративної лексики в повісті Доріс Лессінг «The making of the representative for Planet 8»

Історія дослідження кольористики розпочалася ще з часів Стародавньої Греції та Стародавнього Сходу. Перші спроби дослідити і пояснити природу кольору, існування розмаїття барв, яке спостерігається у навколишньому світі, та особливості сприйняття кольорів людиною можна знайти ще у працях Платона, Арістотеля, Леонардо да Вінчі, Рене Декарта, Йогана Вольфганга Гете та багатьох інших видатних учених та мислителів.

В межах сучасної лінгвістики дослідників цікавлять особливості функціонування колірних позначень у різних мовах [1]. Таким чином, метою статті є дослідити особливості функціонування колірних позначень у повісті британської письменниці Доріс Лессінг «The making of the representative for Planet 8». Зазначена повість Доріс Лессінг становить матеріал дослідження.

Методом суцільної виборки було виявлено склад і структуру кольорової гами у творі. У повісті обсягом 81 сторінка зареєстровано 291 лексем на позначення кольору, серед яких функціонує 11 кольорів. В ході проведеної роботи були виявлені найчастотніші колоративні мікрополя: white – 96, grey – 51, blue – 43, black – 33, green – 25, brown – 22.

Доріс Лессінг властиве використання складених колоронімів для тонкої передачі кольорів та їх відтінків. Проаналізуємо зареєстровані колороніми за допомогою класифікації, розробленої російською дослідницею І.М. Яковлевою, яка виокремлює у складі складених колоронімів три категорії: складені колороніми з опорним компонентом – «колірним» прикметником і компонентами, котрі уточнюють якість кольору; колороніми з опорним компонентом - «колірним» прикметником і компонентом, котрий вносить порівняльно-конкретизуюче значення; синестетичні складені колороніми з опорним компонентом – «колірним» прикметником і «афективним»

компонентом, котрий передає характер емотивного сприйняття та естетичну оцінку кольору [3].

У повісті Доріс Лессінг «The making of the representative for Planet 8» реєструємо 42 складених колороніми (14% від загальної кількості колороназв). У повісті виявлено 35 колоронімів з опорним компонентом, який уточнює якість кольору: *light blue, cold white, bright green, greyish, dark white, cold blue*.

До виокремлених складених колоронімів входить 1 колоронім з «кольоровим» прикметником і «афективним» компонентом, котрий передає характер емотивного сприйняття та естетичну оцінку кольору: *dull green*.

Також у повісті виявлено 6 колоронімів з опорним компонентом – «колірним» прикметником і уточнюючим компонентом, який вносить порівняльно-конкретизуюче значення: *snowy white, silvery grey, frosted grey, shining brown, misty blue, shining black*.

На наступному етапі дослідження розглянемо частиномовну приналежність колоронімів. У повісті Доріс Лессінг більшість колоронімів – прикметники (261): *The **black** thing that circled our globe - though not at its widest part, not at its middle, a fact that made us question and doubt even more - drew us to it, attracted our minds and imaginations, absorbed us; Our skins were yellow, and our eyes puckered and strained because of the cold glare we could not escape except by shutting them;*

Крім того, зареєстровано 26 іменників: *The so recent past... it was only the young children there who did not remember our lake set blue and bright among **the greens and yellows** of foliage; 1 дієслово: My mind **black**ed out there, and for a long time; 2 прислівники: Or, would once have been: as things were, they huddled **yellowly**, as we did, inside what seemed to us like moving tents of thick clumsiness; Below us our little town that had once shone **whitely** among green parks and avenues was now hard to map, for the grey sheltering hoods merged with the tundra so that we were looking down at an agglomeration of humps and protuberances that seemed as if the earth had grown them.*

Повість Доріс Лессінг «The making of the representative for Planet 8» насичена колоронімами. Письменниця систематично використовує значну кількість колоронімів у межах одного речення: *Grey skies, a grey or brownish earth, greyish green covering on the rocks, greyish dun herds, and the great birds overhead grey and brown... though more and more, when they came floating over the wall,*

which was **grey** now because of the frost that had it in its grip, they were **white**... light **white** feathery floating birds, from the **white** wastes beyond our barrier wall.

Варто звернути увагу на систематичні повтори колороніма **white** в межах одного речення: *All around was **white, white, white**, and the skies soon filled with **white** snow masses and **the whiteness** was a horror and an agony, for nothing in our history as a race, and therefore nothing in our bodies or our minds, was prepared for it;*

Письменниця використовує однакові колоративні одиниці в межах одного речення для підкреслення емоцій, почуттів, а також для того, щоб звернути увагу на якийсь конкретний об'єкт.

Іншою рисою, типовою для повісті Доріс Лессінг, є активне використання контрастів: *Everywhere, white, and the black jut of the wall rising from it, and on the top of the black, a white crest; And then we saw little black specks on the white, and they were droppings; ...we saw that the water had frozen over, was white, though with the blackness of bog water under it;*

Іншою рисою, типовою для повісті Доріс Лессінг, є активне використання контрастів: *Everywhere, **white, and the black** jut of the wall rising from it, and on the top of **the black, a white crest**; And then we saw little **black specks on the white**, and they were droppings; ...we saw that the water had frozen over, **was white**, though with **the blackness** of bog water under it;*

Досліджуючи зміст повісті, стає зрозуміло, що контрасти допомагають автору краще проникнути в ситуацію і передати психологічну атмосферу подій.

Дослідивши функціонування колоративної лексики в повісті Доріс Лессінг, робимо висновок про те, що її проза насичена колоронімами, що становить значний лінгвістичний інтерес. В оповіданні Доріс Лессінг 33% загальної кількості колоронімів займає колоронім *white*. Інколи даний колоронім функціонує в спільному контексті з колоронімом *black*, за допомогою чого автор створює ефект контрастності: білого – символа святості, чистоти й непорочності, та чорного – кольору горя та зла.

Таким чином, кольоропозначальна лексика є одним із виразних засобів створення художньої образності творів і неповторної авторської індивідуальності. Її використання вважаємо одним із вагомих елементів авторського стилю Доріс Лессінг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Ащеулова К. Ты и твой цвет / К. Ащеулова // Детское творчество. – 1998. – № 3. – С. 22–23.
2. Козак Т. Лексико-семантична група слів, які позначають колір у німецькій мові (діахронічне дослідження): Автореф. дис. ... канд. філ. наук. – Одеса, 2001. – 32 с.
3. Яковлева И.Н. Функционирование колоративной лексики в романе В. Набокова «Король, дама, валет»/ И.Н. Яковлева// [Електрний ресурс]. - Режим доступу: http://yspu.org/images/c/c0/%D0%AF%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%B2%D0%B0_%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%8C%D1%8F.doc
4. Lessing D. The Making of the Representative for Planet 8 / D. Lessing. – Режим доступу: http://royallib.ru/book/lessing_doris/The_making_of_representative_for_Planet_8.html